

ONLINE CONGRES – LVB EN EXTERNALISEREND PROBLEEMGEDRAG

21 januari 2021

Het jaarlijks LVB-congres staat dit keer in het teken van externaliserend probleemgedrag. Mensen met een licht verstandelijke beperking kunnen in stressvolle situaties externaliserend probleemgedrag vertonen. Het kan gaan om agressie, woedeaanvallen, driftig worden of delinquent gedrag. Externaliserend gedrag, ook wel moeilijk- of onbegrepen gedrag genoemd, is in de eerste plaats natuurlijk heel nadelig voor de persoon zelf. Het is vaak een uiting van angst of frustratie en kan een scala aan persoonlijke, sociale en zelfs juridische problemen veroorzaken. Daarnaast wordt dit gedrag in de regel als (zeer) storend ervaren door de omgeving. Ook voor professionals is het een uitdaging om mensen met een licht verstandelijke beperking en externaliserende gedragsproblematiek uit de problemen te houden, te begeleiden of te behandelen.

Externaliserend probleemgedrag komt in veel gevallen voort uit een negatieve interactie tussen de persoon en zijn omgeving. De oorzaak dient dan ook gezocht te worden in de persoon zelf, maar ook binnen de sociale contexten waarin mensen met een LVB functioneren. De ernst, de duur en de frequentie van het gedrag kan een grote weerslag hebben op de kwaliteit van leven van de persoon en diens omgeving.

Er bestaat geen standaardmethode als oplossing voor externaliserend probleemgedrag bij mensen met een licht verstandelijke beperking. Elke situatie is uniek en vraagt om een brede blik naar mogelijke oorzaken voordat je tot begeleiding en behandeling over kunt gaan.

Welke risicofactoren en behandelperspectieven zijn bekend? Hoe kan externaliserend probleemgedrag verklaard worden vanuit verschillende perspectieven? Welke methoden en technieken kunnen worden ingezet ter preventie of regulering van externaliserend probleemgedrag? Wat is de meerwaarde van een goede werkrelatie?

Op dit online congres delen ervaren sprekers uit wetenschap en praktijk hun inzichten en maken zij een vertaalslag naar de praktijk. Het afwisselende programma informeert hulpverleners en leerkrachten over nieuwe inzichten en ontwikkelingen in de hulpverlening aan mensen met een licht verstandelijke beperking en bijkomende gedragsproblematiek.

Doelgroep

Het jaarlijks congres over LVB is gericht op HBO en academisch opgeleide hulpverleners, evenals hooggekwalificeerde professionals in het (speciaal) onderwijs die werken met (jonge) mensen met een licht verstandelijke beperking en bijkomende psychische- en psychiatrische problematiek.

Leerdoelen

- Oorzaken en behandelperspectieven in relatie tot externaliserend probleemgedrag bij mensen met een LVB
- Aanknopingspunten voor begeleiding en behandeling vanuit een contextuele- en psychologische benadering
- Hersenmechanismen die ten grondslag liggen aan externaliserend probleemgedrag
- Het belang van een goede werkrelatie in het (preventief) werken met externaliserend probleemgedrag
- Technieken op het gebied van agressiepreventie
- De-escalerend werken ter voorkoming van externaliserend probleemgedrag
- De aanpak van agressie bij LVB middels een justitieel erkend behandelprogramma
- Systemisch werken met LVB problematiek middels de ABC Driehoek

Programma

Opening door moderator Dr. Guido van de Luitgaarden

Prof. Dr. Robert Didden - Oorzaken van externaliserende gedragsproblemen bij mensen met een LVB en behandeling / begeleiding daarvan

Dr. Fabiënne Naber - Een biologische benadering van externaliserend gedrag bij mensen met een LVB

Drs. Erik Jongman - Het belang van een goede werkrelatie tussen mensen met een LVB en hun hulpverleners

Fenno Moes - Agressiepreventie bij mensen met een LVB: wat en hoe?

Matthijs Dagelet - De-escalerend werken met mensen met een LVB

Drs. Hilde Niehof en Prof. Dr. Robert Didden - Grip op agressie bij mensen met een LVB

Drs. Chiel Egberts - Het ABC van de Driehoekskunde in het werken met mensen met een LVB

Sprekers

Prof. Dr. Robert Didden

Bijdrage: Oorzaken en behandeling

Robert Didden is Gz-psycholoog bij Trajectum en bijzonder hoogleraar Orthopedagogiek aan de Radboud Universiteit Nijmegen en verbonden aan het Behavioural Science Institute en vakgroep Orthopedagogiek. Hij richt zich als gz-psycholoog en onderzoeker op jeugdigen en volwassenen met een licht verstandelijke beperking en gedrags- en psychische problemen, al dan niet in een forensisch kader. Zijn wetenschappelijke en klinische interesse gaan uit naar risicofactoren en behandeling voor agressief gedrag, verslavingsproblematiek en andere psychische klachten (o.a. slaapproblemen, trauma/PTSS). Tevens begeleidt hij projecten naar stimulering van vaardigheden van jeugdigen en volwassenen met ASS en/of hun begeleiders. In deze inleidende presentatie gaat Robert Didden in op lopend onderzoek naar oorzaken en achtergronden van externaliserend probleemgedrag bij mensen met een licht verstandelijke beperking. Vervolgens zal hij handreikingen geven voor de praktijk: wat kun je eraan doen?

Dr. Fabiënne Naber

Bijdrage: Hersenmechanismen bij externaliserend probleemgedrag

Fabiënne Naber is van huis uit biologe en doet als Universitair Hoofddocent aan de Erasmus Universiteit Rotterdam onderzoek naar de relatie tussen neurologie, gedrag en begeleiding bij mensen met een autismespectrumstoornis.

Fabiënne Naber zal in haar bijdrage dieper ingaan op hersenmechanismen die een rol spelen bij externaliserend probleemgedrag. De wijze waarop informatieverwerking verloopt bij met mensen met een licht verstandelijke beperking zal hierin worden meegenomen. Door meer inzicht te krijgen in de relatie tussen brein en gedrag kan meer tools geven aan professionals in het omgaan met externaliserend probleemgedrag en het ook mogelijk kunnen voorkomen of terugdringen in frequentie.

Drs. Erik Jongman

Bijdrage: Het belang van een goede werkrelatie

Erik is psycholoog en psychotherapeut bij Spirit Jeugdzorg en De Waag. Daarvoor was hij werkzaam bij het RET Institute in New York, Behandeltehuis Harreveld en Centrum voor Orthopsychiatrie de Fjord.

De werkrelatie is essentieel voor diagnostiek en behandeling voor complexe jongeren met een licht verstandelijke beperking en hun systeem. Wat verstaan we onder een goede werkrelatie en wat betekent dit voor het reguleren van emoties en het preventief omgaan met agressie? Na een verkenning zal Erik aan de hand van casuïstiek, praktische tips geven voor de praktijk.

Fenno Moes

Bijdrage: Agressiepreventie in het werken met mensen met een licht verstandelijke beperking

Fenno studeerde aan de Faculteit Onderwijs en Opvoeding van de Hogeschool van Amsterdam en volgde opleidingen op het vlak van toegepaste psychologie. De opleiding "Violence Reduction" volbracht hij aan de Glamorgan University in Wales.

Hulpverleners en leerkrachten worden tijdens hun werk met de LVB doelgroep regelmatig geconfronteerd met agressie en boosheid in de vorm van intimidatie, bedreiging of chantage. Aan de hand van praktijkvoorbeelden, in combinatie met een gezonde dosis humor, zal Fenno concrete handvatten bieden om bij externaliserend gedrag tijdig effectieve agressiepreventie in te zetten.

Matthijs Dagelet

Bijdrage: De-escalerend werken bij LVB met externaliserende gedragsproblemen

Matthijs begon zijn loopbaan als zorgcoördinator op een behandelgroep voor mensen met een matige tot licht verstandelijke beperking en zeer extreem externaliserend gedrag.

Momenteel werkt hij als teamleider bij Stichting PSW en is daarnaast trainer verbale en fysieke weerbaarheid. Hij verzorgt vanuit zijn eigen bureau 'Dag! Zorgprofessional' trainingen en coaching op het vlak van de-escaleren van problematisch gedrag.

Er is specifieke kennis en vaardigheid vereist om externaliserend gedrag bij LVB in een zo vroeg mogelijk stadium te de-escaleren. Wat doet dit gedrag met jou als persoon? Hoe hou je het stressniveau laag? Hoe blijf je rustig en professioneel? Waar komt het gedrag vandaan? Wat zijn de mogelijke oorzaken? Is het gedrag acceptabel of grensoverschrijdend? Hoe kan je op een professionele manier reageren? Wat zeg je wel en wat juist niet? Deze vragen staan centraal tijdens deze praktijkgerichte bijdrage onder leiding van Matthijs Dagelet.

Drs. Hilde Niehoff

Bijdrage: Grip op Agressie: behandelprogramma voor mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) en agressief (delict)gedrag.

Hilde Niehoff is orthopedagoog en GZ psycholoog en behandelverantwoordelijke bij Trajectum Hoeve Boschoord. Zij is programmaleider voor de agressie specialisatie binnen Trajectum en expertisecentrum de Borg.

Grip op Agressie is een (door de erkenningscommissie justitiële interventies) erkend behandelprogramma voor mensen met LVB en ernstig agressief (delict)gedrag. In deze presentatie wordt inzichtelijk gemaakt op welke risicofactoren voor agressief gedrag de behandeling (ambulant of klinisch) is gericht. Bovendien zal het programma, praktijkgericht en door middel van oefeningen worden toegelicht. Het geeft een antwoord op de vragen; hoe ziet een dergelijke interventie er uit, wat zijn de werkzame elementen en hoe is dit te implementeren binnen de eigen instelling of praktijk. Hilde Niehoff verzorgt deze bijdrage samen met haar collega Prof. Dr. Robert Didden.

Drs. Chiel Egberts

Bijdrage: Het ABC van de Driehoekskunde

Chiel Egberts studeerde orthopedagogiek aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Hij werkte als wetenschappelijk medewerker aan de VU en was daarna orthopedagoog bij diverse organisaties in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Momenteel werkt Giel in de functie van orthopedagoog vanuit zijn praktijk Drienamiek.

Driehoekskunde kan worden gezien als een taal die hulpverleners kunnen leren spreken. Die taal begint met de erkenning dat ouders er eerder waren dan zij en dat hun relatie met hun kind veel belangrijker is dan welke professionele relatie ook. Tegelijk is het belangrijk dat ook professionele hulpverleners hun woordje mee spreken. Vertrouwen is een noodzakelijke voorwaarde voor het goed functioneren van de driehoek. Het alfabet van de Driehoekskunde helpt bij het opbouwen van dat vertrouwen. Driehoekskunde is van toepassing op alle professionele relaties. Bijzonder in de driehoek waarvan een LVB-cliënt de top vormt, is dat in deze driehoek de top zich nadrukkelijk laat horen. Het thema autonomie levert geregeld lastige dilemma's op. Wat bijvoorbeeld als een cliënt geen contact meer met ouders wil? En wat als hij jou verbiedt om contact met zijn ouders te hebben? Of wat is wijsheid als ouders er pijnlijk naast zitten bij hun kind? Na uitleg over hoe de taal van de Driehoekskunde in elkaar steekt, zal daarna ingegaan worden op de bovengenoemde dilemma's.

Dr. Guido van de Luitgaarden

Bijdrage: Moderator

Guido van de Luitgaarden is opgeleid als sociaal-pedagogisch hulpverlener en werkte in die hoedanigheid onder meer in het sociaal-cultureel werk. Hij was gedurende 16 jaar als senior onderzoeker en docent werkzaam bij Zuyd Hogeschool, lectoraat Sociale Integratie. Guido promoveerde aan de University of Salford (VK) op een proefschrift over oordeels- en besluitvorming bij vermoedens van kindermishandeling. Sinds 2006 is hij verbonden aan het Euregionaal Congresburo en het Centrum voor Educatie en Supervisie. Daarnaast is hij echtgenoot en (pleeg)vader. Ook is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van het Steunpunt Mantelzorg Zuid.